

Flik 1

Några definitioner

Alla vet väl vad en fisk är och vad fiske innebär? Eller är det så? Vid en första anblick kan det verka enkelt att definiera vad som är en fisk och vad det är man gör då man fiskar och det kanske det är i vardagligt tal. Men ska man läsa lagtexter så är inte allt alltid så enkelt som det är då man står och pratar med fiskekamraten. Därför finns det olika begrepp som måste definieras och dessa måste den som vill utöva fisketillsyn ha med sig i ordförrådet då uppdraget utförs. Det handlar främst om olika slags fiske och olika slags redskap, men det finns även ytterligare några facktermer som måste redas ut.

Fiskar och fiske

Fisk. Vad en fisk är vet de flesta. Men i juridisk mening definieras fisk i fiskelagens (FL) § 4 och enligt denna paragraf räknas även vattenlevande blötdjur (såsom musslor, bläckfiskar och många snäckor) och vattenlevande kräftdjur (kräftor, hummer och räkor etc) som fisk. Detta innebär att där det står i lagboken att något gäller för fisk så gäller det även dessa djurgrupper. Det finns visserligen undantag från denna regel, men då står det (vanligtvis) uttryckligen att det gäller för "egentliga fiskar" eller på något liknande sätt.

Fiske. Precis som alla vet vad en fisk är så vet väl alla vad fiske innebär. Men precis som med begreppet fisk är det viktigt att veta vad som är fiske ur juridisk mening. I fiskelagens 5 § definieras fiske som en verksamhet som syftar till att fånga eller döda fisk som lever fritt, d v s fisk som ej finns i odlingar, akvarium eller trädgårdsdammar etc. Det innebär att fiske omfattar allt från det vi traditionellt tänker oss

som fiske, med spö, nät och andra redskap, till att man försöker fånga fisken med händerna. Det räknas således även till fiske att fånga fisk för att ha i akvarium, trädgårdsdamm eller liknande.

Är flodpärlmusslan en fisk?

Olika slags fiske

Yrkesmässigt fiske. Fisket i sig kan också delas upp i olika slag. Rent juridiskt finns det fritidsfiske och yrkesfiske. Fritidsfisket definieras i förhållande till det yrkesmässiga fisket och är allt fiske som inte är yrkesfiske. Vad som är yrkesmässigt fiske definieras i 19 § fiskelagen och där stadgas att för att få bedriva yrkesmässigt fiske i havet krävs fiskelicens. I övriga vatten, där det inte krävs fiskelicens, har man valt att införa något som kallas personlig fiskelicens och som då kan innehas av de som bedriver yrkesmässigt fiske.

Tidigare fanns något som hette yrkesfiskelicens och som gällde både för yrkesfiskare i havet och i våra insjöar. Ändringen till de nya licenserna har kommit till stånd för att harmonisera de svenska reglerna med EU:s regelverk för yrkesfisket.

Yrkesfiske bedrivs med stöd av licens.

Övrigt fiske. Som sagts så definieras allt annat fiske i förhållande till yrkesfisket eftersom det inte är fastslaget i lagstiftningen vad som är vad. Däremot används begreppen flitigt och måste därför förklaras översiktligt.

Ickelicensierat kommersiellt fiske.

Även om man inte har fiskelicens eller yrkesfiskelicens så kan man bedriva fiske i kommersiellt syfte i våra insjöar. Detta även om fisket bedrivs i näringsverksamhet. I det svenska regelverket krävs det fiskelicens för att man ska få sälja den fisk som fångats i havet. Motsvarande krav finns inte för fångster i insjöarna, utan där räcker det med att man är registrerad för f-skatt.

Det kommersiella fiske som bedrivs kan i huvudsak delas in i binäringsfiske vilket oftast bedrivs som en del av verksamheten i ett lantbruksföretag (t ex så bedrivs fiske vid sidan av djurhållning eller odling av spannmål). Det finns även de som bedriver rent kommersiellt fiske, men som saknar personlig fiskelicens. Anledningen till detta kan vara att de av någon anledning inte finner det intressant att skaffa personlig fiskelicens eller att man inte beviljats sådan av myndigheterna. Inte minst är det inte ovanligt att det finns de som bedriver fiske i näringsverksamhet i de stora sjöarna (Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmare och Storsjön i Jämtland) utan att ha personlig fiskelicens. Det fiske de då bedriver bedrivs med stöd av enskild rätt (se flik 3) och myndigheterna kan ha nekat dem personlig fiskelicens t.ex. om de bedömt att fiskeresursen på allmänt vatten eller enskilda frivatten (flik 3), som de skulle få tillgång till med en licens inte är tillräcklig för att klara ett ökat fisketryck. Dessa personer kan då bedriva fiske på sina egna eller arrenderade fiskevatten.

Fritidsfiske. Fritidsfiske är sånt fiske som bedrivs utanför näringsverksamhet. Till fritidsfisket räknas inte minst sportfisket, vilket bedrivs i rekreationssyfte och utövas vanligtvis med handredskap (se nedan). Denna typ av fiske är det som flest svenskar utövar och tillsammans med husbehovsfisket uppskattas att över en miljon svenskar utövar fritidsfiske någon gång under året. Husbehovsfisket är även det vanligt förekommande i landet, även om det minskat på senare år. husbehovsfisket bedrivs i syfte att fånga fisk för det egna hushållet som mat eller att användas som foder till egna djur.

Fiske kan delas upp i flera underkategorier.

Olika slags fiskeredskap

Fiskeredskap delas i lagstiftningen upp i två huvudtyper av fiskeredskap, fasta och rörliga redskap (FL 7 §).

Fasta redskap. Med fasta redskap menas fiskebyggnad eller fiskeredskap med ledarm, om redskapet är fastsatt vid botten eller stranden och avses stå kvar i mer än två dygn i följd. Till detta räknas för exempel laxfällor, storryssjor/bottengarn och liknande som avses att stå ute i mer än två dygn i följd.

Rörliga redskap. Rörliga redskap är i lagstiftningen fiskeredskap som inte är fasta. Rörliga redskap är alltså alla fiskeredskap som inte passar in på ovanstående definition. Hit räknas exempelvis nät, angeldon och långrevar. Även handredskapen är rörliga redskap.

Handredskap. I fiskelagen stadgas vad som är handredskap och med handredskap avses då spö, pilk och liknande rörligt redskap som är utrustat med lina och högst tio krokar. I bilagan till fiskelagen har man även förtydligat definitionen av handredskap genom att slå fast att denna typ av fiske inte får kräva användning av båt för att kunna bedrivas. Mot bakgrund av detta är trollingfiske, dragrodd och liknande betraktas alltså inte som handredskapsfiske eftersom man vid denna typ av fiske använder båt som en förutsättning för att bedriva fisket.

I bilagan till fiskelagen stadgas även att man inte räknar angeldonsliknande fiske som handredskap. Detta innebär att man inte kan fiska med flera fiskeredskap samtidigt och kalla det

Det småskaliga yrkesfisket arbetar ofta med fasta redskap.

för handredskapsfiske även om fiskeredskapen är vad vi i dagligt ta kallar för handredskap, till exempel kastspön och pimnpelspön. Var gränsen för hur många redskap som kan användas samtidigt och fortfarande vara att betrakta som handredskapsfiske är däremot inte klart definierat i lagstiftningen, men i ett rättsfall vid Attunda tingsrätt (B1192-08) har åtta stycken spön inte betraktats vara handredskapsfiske. Exakt var gränsen nedåt i antal redskap går för att fortfarande vara handredskap är svårt att avgöra. Men Fiskeriverket har tittat närmare på detta och de menade att för att det ska räknas som handredskapsfiske så ska den fiskande kunna hantera redskapet och ha kontroll över det. I praktiken torde detta innebära att enbart ett handredskap kan nyttjas åt gången. (Se Fiv 109-593-94.)

Handredskapsfiske som metod får i sig inte kräva användning av båt.

Ytterligare definitioner. I Torne älv, som utgör Sveriges gräns mot Finland, finns ytterligare definitioner av olika fiskeredskap. Dessa är:

1. fast redskap: redskap med ledarm, såsom laxfälla och storryssa, avsett att användas på samma ställe under minst två dygn,
2. småryssa: en till botten nedtyngd ryssa med en båg höjd lägre än 1,0 meter och där ingen del är högre än 1,5 meter,
3. förankrade nät: nät som med ankare, tyngder eller sin egen vikt sätts på eller förankras vid eller ovanför botten och som inte driver med vattnet,
4. flytnät: nät som driver med strömmen,

Fiskeredskap kan vara fasta och rörliga.

5. kullenät (kolknot): not som är fäst vid båt,
6. drag: konstgjorda beten, wobblers, flugor eller därmed jämförbara lockmedel som är försedda med krokar och som med sina rörelser, färger eller former lockar fisken att hugga,
7. handredskap: spö, pilk eller liknande rörligt redskap som är utrustat med lina och drag eller krok, samt
8. naturliga beten: levande eller avlivade beten och luktpreparat.

Vanliga frågor

Kastnät

Kastnät räknas inte som handredskap.

Vertikalfiske

Vertikalfiske är en omstridd fiskemetod där vissa menar att det ska räknas som handredskap och andra menar att det inte är det eftersom fiskemetoden som sådan kräver användning av båt. Något rättsfall som ger vägledning kring detta finns inte varför några råd till ledning inte kan ges.

Ismete

Ismete med flera spön räknas som angeldonsliknande metod och är alltså inte att betrakta som handredskapsfiske.

Flera spö

Att använda många spön, även om det är vad man normalt kallar för handredskap, gör att det inte längre räknas som handredskapsfiske i juridisk mening utan det blir då en angeldonsliknande metod.

Tänk på

Att oavsett vad som stadgas om olika fiskeredskap så kan fiskevårdsområdesföreningar eller andra som upplåter fiske ha egna regler kring vilka fiskeredskap som är tillåtna och hur man där definierar olika fiskeredskap. Bedriver ni tillsyn där andra beslutat om fiskeredglerna

än staten så ta reda på hur man menar med de regler som är uppsatta. Tänk också på att inget fiskevårdsområde eller annan som upplåter fiske kan fatta beslut om regler som strider mot gällande lagar och förordningar.